

השיעור מתחיל בדף לה ע"א 7 שורות לפני סוף העמוד

ההוא כזיתא דתרבא כזית חלב, דנפל לדיקולא דבישרא שנפל לתוך קדירה של בשר רותחת, סבר רב אשי להתיר התערובת על ידי לשעוריה שישער ויוסיף להתיר שבקדירה במאי דבלע דיקולא את ההיתר שבלעה קדרה בתחילת הבישול לפני שנפל האיסור, כדי לבטל את האיסור. והאיסור היה משער כמו שבא לפנינו מצומק. אמרו ליה רבנן תלמידיו לרב אשי: האי דיקולא דהיתרא בלע, דאיסורא לא בלע כשם שהקדירה בלעה היתר כך היא בלעה מהאיסור שהצטמק והיה גדול ביותר בשעה שנפל לקדירה? לכן אין לשער את ההיתר הבלוע בכלי אלא לשער אותו כפי שבא לפנינו וכן גם האיסור כמו שמוצאים אותו בקדירה (ע"פ רש"י). אבל יש מפרשים שדיקולא (מלשון דקל) הוא סל עשוי מחריות של דקל שמלחו בו בשר ונפל בו כזית חלב. ומכאן למדנו שהחלב אף במליחה מפעפע בכל הבשר הכשר וכן למדנו שבמליחה כשהאיסור שומני (חלב) יש לשער בשישים דהיינו אם יש ששים בבשר כנגד החלב (ר"ף). למעשה 2 הפירושים התקבלו להלכה. יש מקילים להתחשב בהיתר הבלוע בתערובת מין במינו שהיא בטלה ברוב מן התורה וכן דעת השו"ע.

ההוא כי פלגא דזיתא דתרבא מעשה בחצי זית של חלב, דנפל לדיקולא דבישרא שנפל לתוך קדירה של בשר רותחת. סבר מר בר רב אשי לשעורי בתלתין פלגי זיתי לשער החצי זית חלב כנגד שלושים חצאי זיתים של היתר דהיינו פי 30 במקום פי 60 משום דלא היה באיסור כשיעור שהוא כזית סבר שאפשר להקל בביטולו. א"ל אבוא אביו והוא רב אשי: לא תזלזל בשעורא דרבנן כלומר אפילו בדבר שאינו אסור מן התורה לא תזלזל בשיעורו. ועוד האמר ר' יוחנן מדובר כאן באיסור תורה כי חצי שיעור אסור מן התורה שלמדנו במסכת יומא (דף עד א) חצי שיעור מנין? ת"ל "כל חלב". ולא אמרו כזית אלא ללקות עליו.

רמב"ם הלכות שבייתת עשור פרק ב הלכה ג

אכל או שתה פחות משיעור זה אינו חייב כרת אף על פי שהוא אסור מן התורה בחצי שיעור אין חייבין כרת אלא על כשיעור, והאוכל או השותה חצי שיעור מכין אותו מכת מרדות.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יד הלכה ב

ושיעור זה עם כל השיעורין הלכה למשה מסיני הם, ואסור מן התורה לאכול כל שהוא מדבר האסור, אבל אינו לוקה אלא על כזית, ואם אכל כל שהוא פחות מכשיעור מכין אותו מכת מרדות.

הקט הבא שבסוגריים יש דפוסים שלא קיים:

(רי"ף לה ע"ב) מתני' [גמ' דף צ"ו ע"ב] (גיד הנשה שנתבשל עם הגידין בזמן שמכירו בנותן טעם ואם לאו כולם

אסורים וכן חתיכה של נבלה ושל דג טמא:

(רי"ף לה ע"ב) מתני' [גמ' דף צ"ו ע"ב] (גיד הנשה שנתבשל עם הגידים המותרים - בזמן שמכירו לגיד הנשה, הרי הוא משליך את גיד הנשה, ומשער את טעם פליטתו בנותן טעם בגידי ההיתר. ואם לאו, שאין הוא מכיר את גיד הנשה המעורב בין גידי ההיתר, הרי הגידין כולם אסורין, שבכל גיד יש לחוש שמא הוא גיד הנשה, ואין הוא מתבטל ברוב כי יש לו חשיבות של "בריה", שאינה מתבטלת ברוב [מדרבנן!] ואילו הרוטב שהתבשל בו גיד

הנשה ושאר הגידין, משערין בו בנותן טעם, אם יש בכח גיד הנשה לתת טעם בכל החתיכות, יחד עם הרוטב. [ואם טעם גיד הנשה ושאר הגידין שוה, הוי "מין במינו", ושיערו חכמים שביטולו הוא באחד בששים]. **וכן חתיכה של נבילה, וכן חתיכה של דג טמא**, שנתבשלה עם החתיכות של היתר - בזמן שמכירן לחתיכות האיסור, נוטלן ומשליכן, ומשערין בנותן טעם, אם בכוח החתיכה האסורה ליתן טעם בחתיכות ההיתר. ואם לאו, שאין הוא מכיר את חתיכות האיסור, הרי כולן אסורות, לפי ש"חתיכה הראויה להתכבד בפני האורחים" אינה בטילה ברוב [מדרבנן!], ובכל חתיכה יש להסתפק שמא היא החתיכה האסורה. והרוטב שהתבשלו בו חתיכות ההיתר והאיסור, משערין אותו בנותן טעם, אם יש בכוח חתיכת האיסור כדי לתת טעם בכל החתיכות, יחד עם הרוטב, אז הכל אסור. ואם לאו, הרי הרוטב מותר.

גמ' אמאי אסורות כל החתיכות שהתערבה בהן חתיכת הנבילה? וליבטל חתיכת הנבילה ברובא דחתיכות היתר!? [גמ' דף ק' ע"א] **שאני גיד דבריה הוא וכן שאני חתיכה של בשר**, שיש לה חשיבות אחרת, **הואיל וראויה להתכבד לפני האורחים**, ומכח חשיבות שכזו היא אינה מתבטלת ברוב).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן צט סעיף ד

משערים ברוטב ובקיפה (פירוש הדק הדק של בשר ותבלין המתאסף בשולי קדרה) ובחתיכות. ומשערין ההיתר והאיסור כמו שבא לפנינו, אף על גב שהיה בהיתר יותר מתחלה ונתמעט בבישולו ונבלע בקדרה. והני מילי במין בשאינו מינו, אבל אם הוא מין במינו משערין גם במה שבלעה הקדרה ועומד בדופני הקדרה. ומשערים זה באומד יפה, ורואין אותו כאילו הוא בעין, אבל מה שכלה ואבד מחמת האור אינו מצטרף, שזה כלה לגמרי.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צב סעיף ג

כשנאסרה החתיכה מחמת החלב, נעשית כל החתיכה איסור, ואם בשלה עם אחרות צריך ששים לבטל כולה. ואם מכירה, משליכה, והאחרות מותרות. ואם אינו מכירה, הרוטב מותר, וכל החתיכות אסורות, אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קא סעיף א

חתיכה הראויה להתכבד דינה כבריה, דאפילו באלף לא בטלה. ואפילו אם היא אסורה בהנאה, כיון שאם תתבטל היתה מותרת וראויה להתכבד. **הגה**: ואפילו אינה אסורה רק מדרבנן, אינה בטילה (ב"י בשם הרמב"ן /הרמב"ם/). ואם הוא ספק אם ראויה להתכבד או לא, אזלינן לקולא (ארוך כלל כ"ה) אפילו היא אסורה מדאורייתא.